

Sosiaali- ja terveysalan hankinnoilla yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuottavuutta -seminaari

Tampereen Nuoret SIB - vaikuttavuushankinta

Leena Viitasaari, suunnittelujohtaja

26.10.2023

Mikä SIB?

- ❖ SIB, **Social Impact Bond**, joka on yksi vaikuttavuusinvestoimisen muoto.
- ❖ Tulosperusteisella rahoitussopimuksella on kerätty yksityisiltä sijoittajilta varoja FIM Lapset ja nuoret -rahastoon, joka rahoittaa **hyvinvointia edistäviä hankkeita**.
- ❖ Julkinen sektori maksaa **tulospalkkiota vain saavutetuista tuloksista**. SIB-malli soveltuu erityisesti ennalta ehkäisevään toimintaan.

Karu tieto sijoitetuista lapsista: jäävät ilman koulutusta

Kodin ulkopuolelle sijoitetusta lapsista vain alle puolet suorittaa joko ylioppilastutkinnon tai ammattikoulun. Tämä selviää tuoreesta tutkimuksesta, jossa tutkijat Suomesta, Ruotsista ja Tanskasta tarkastelivat kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten kouluttautumista.

Useimmat kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset jäävät vaille toisen asteen tutkintoa Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Kuva: Arkisto / Päivi Tuovinen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tuoreessa tutkimuksessa seurattiin 23 vuoden ikään saakka kaikkia vuonna 1987 syntyneitä suomalaisia, ruotsalaisia ja tanskalaisia. Tulokset korostavat, että huoli lastensuojelun asiakkaiden kouluttautumisesta on yhtäläinen niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa. Suomesta tutkimukseen osallistuivat Helsingin yliopisto ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Teini-ikäisinä sijoitettujen tilanne on huolestuttavin."

Luetuimmat

1 Oikeus päätti: Kiky-pidennys työaikaan on perusteeton ⁴
[PUHEENAIHE](#) 6.11.2019 15.13

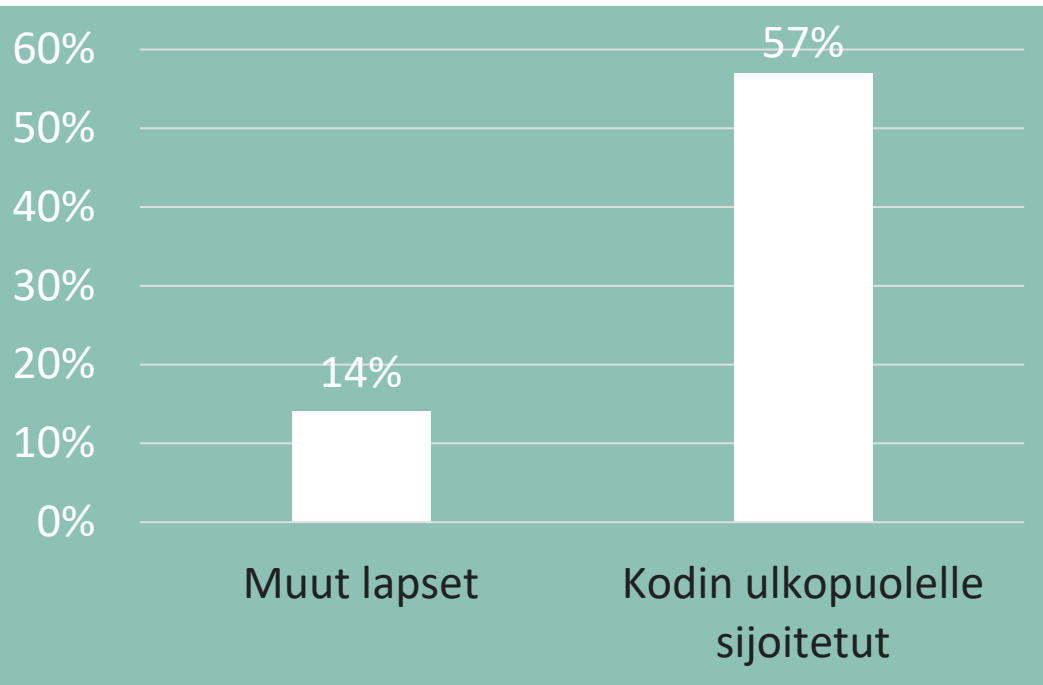
2 Lääkäri ihmettelee, miksi 90 prosenttia suomalaisista ei paranna terveyttään "maailman helpoimmalla keinolla" ¹
[PUHEENAIHE](#) 7.11.2019 05.30

3 Mies, 57, löi naista skumppapullolla rajuin seurauksin työpaikkabileiden päätteeksi – pullo astalona lyhensi nyt tuomiota merkittävästi ⁶
[PUHEENAIHE](#) 7.11.2019 10.00

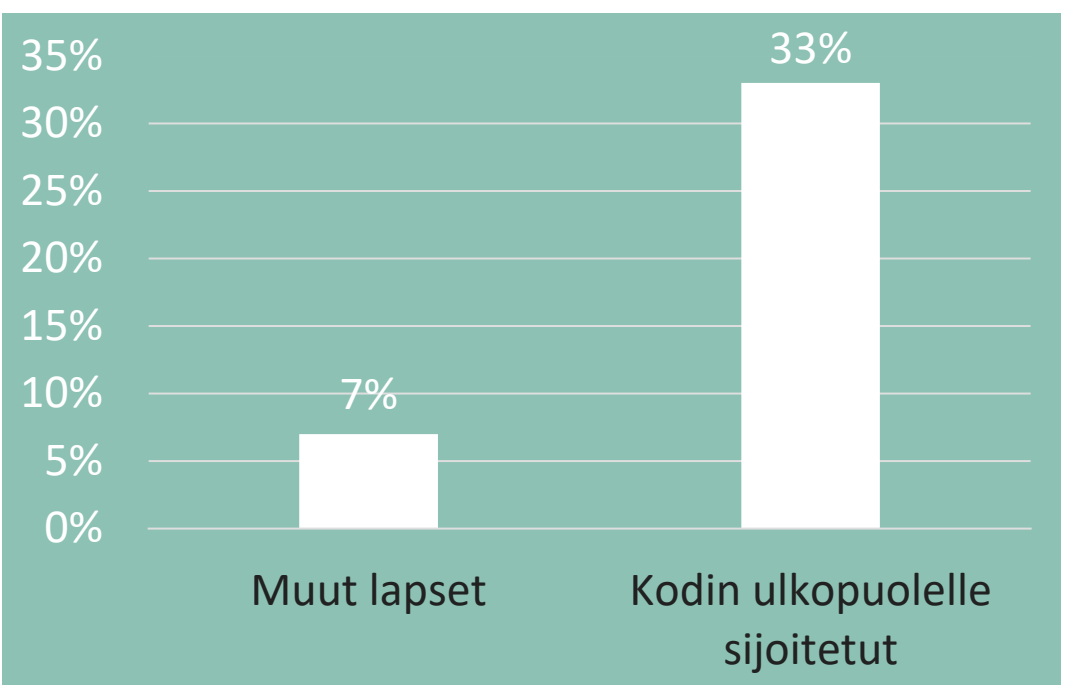
4 Näin tuntuvasti postilakko puree suomalaisten arkeen – kirjeet myöhästyvät jopa kuukausia, aikakauslehdet jäävät iakamatta ³

Helsingin Uutiset:
Puheenaihe 14.6.2018

Sijoitus kodin ulkopuolelle yhteydessä koulupolun katkeamiseen

sekä koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olemiseen

Näkökulman valinta

Julkisessa keskustelussa sijaishuolto näyttäytyy usein eräänlaisena päätepisteenä, viimesijaisena ja viimeisenä palveluna.

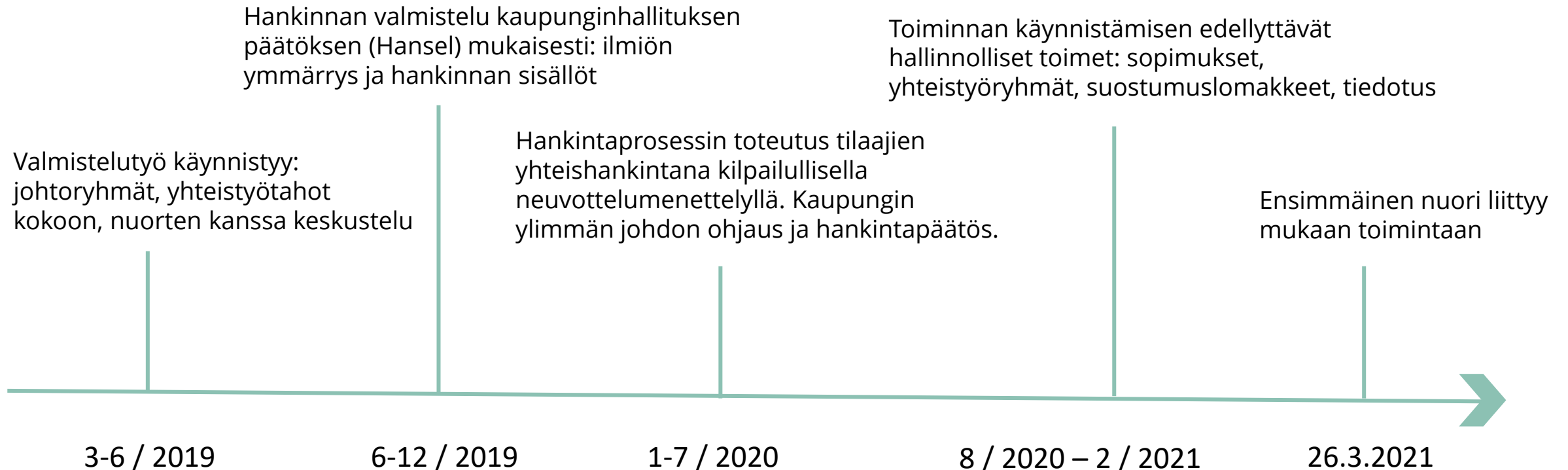

Tulosperusteisessa vaikuttavuushankinnassa tulospalkkio, "menoerä" vai pitkän aikavälin vaikuttavuus ja taloudellinen hyöty?

Ei voida tarkastella vain lastensuojelun näkökulmasta, yhteinen motivaatio syventyä asiaan ja etsiä ratkaisua.

Ensimmäinen vaikuttavuushankinta Tampereella

Moniääninen valmistelu

- ◆ Analyysit Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) syntymäkohortti 1987 ja 1997 rekisteriaineistoista sekä Tilastokeskuksen aineistoista: Markus Keski-Säntti (THL) ja Petri Hilli (Sitra / työ- ja elinkeinoministeriö).
- ◆ Sisällön asiantuntemus: Antti Kääriälä (Helsingin yliopisto, THL), Tiina Ristikari ja Mari Hirvonen (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö, Itla), tamperelaisia kokemusasiantuntijanuoria, kaupungin työntekijöitä toisen asteen koulutuksesta ja opiskelijahuollosta, lastensuojelusta, perusopetuksesta sekä konsernihallinnosta talousyksiköstä, hankinnoista ja hyvinvoinnin palvelualueen esikunnasta.
- ◆ Huomioitavaa, sosiaalityöntekijöiden vahvempi osallisuus.

Nuorten kokemuksia

- ✓ **Tilanne kotona** tai oman hyvinvoinnin osalta ennen sijoitusta niin vaikea, että koulunkäynti täysin toisarvoista tai käytännössä mahdotonta
- ✓ **Koulun merkitys** voi myös olla erilainen kuin keskimäärin muille, esimerkiksi ruuan saanti
- ✓ Sijoituksen jälkeen **uusi ympäristö** ja mahdolliset **useat kouluvaihdokset**, mahdollinen huoli sisaruksista tai vanhempien oireilu/kriisi vievät paljon voimavaroja
- ✓ **Aikuisten asenne**
 - ❖ stereotyyppinen kuva lastensuojelunuoresta, leimaaminen – silloinkin kun nuori pärjää opinnoissaan erinomaisesti
 - ❖ ei käydä nuoren kanssa läpi hänen toiveitaan ja tavoitteitaan
 - ❖ pahimmassa tapauksessa suoranainen lyttäminen
- ✓ **Luotettavan aikuisen puute** tai luotetun aikuisen menettäminen palvelun tai sopimusmuutoksen myötä

Lastensuojelun jälkihuollon
uudistamistyöryhmän loppuraportti
2019
(julkaisut.valtioneuvosto.fi)

Jälkihuoltoon nuorten mahdollisuus saavuttaa yhteiskunnassa tavanomainen elintaso, elämänlaatu ja elämäntavat ovat ikätovereitansa merkittävästi heikommät.

Heidän kohdallaan on myös ylisukupolvisen huono-osaisuuden riski, joka toteutuessaan aiheuttaa heille itselleen ja heidän lapsilleen kärsimystä ja kuormitusta sekä huomattavia kustannuksia palvelu- ja tulonsiirtojärjestelmälle.

Data-analyysi

Koulupudokkuus

Ansiotulot

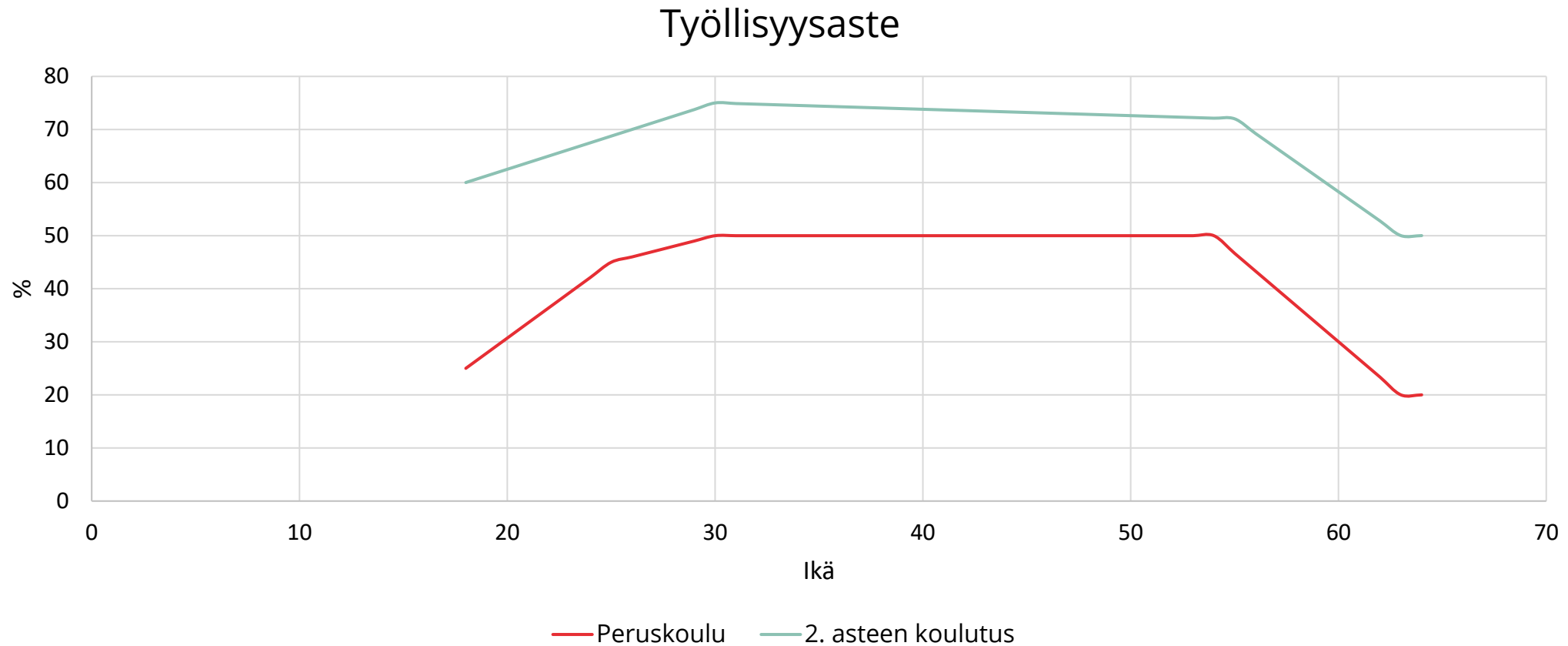
Toimeentulotuen käyttö

Ensimmäisen lapsen saaminen

Koulumenestyksen, mielenterveyden ja rikollisuuden vaikutus sijaishuollosta aikuistuvilla

Koulutuksen vaikutus työllisyysasteeseen

Peruskoulun varaan jäännin vaikutus työllisyysasteen työuran ajan (Tilastokeskus)

Linjaus tavoitteesta

◊ Lähtökohtaisesti palkkionmaksuperusteelle oli kolme vaihtoehtoa:

- ◊ Työllisyyden lisäämisen polku
- ◊ Sosiaali- ja terveyspalvelujen käytön vähentämisen polku
- ◊ Kahden edellisen yhdistelmä

◊ Tampereen kaupunki valitsi ensimmäisen eettisiä syitä painottaen

- ◊ Kokemusasiantuntijanuorten kokemukset ulkopuolisuuden ja tietynlaisen identiteetin tuottamisesta
- ◊ Kohderyhmän nuoret ovat kokeneet paljon, ja heistä monet aidosti tarvitsevat erityispalveluja sosiaali- ja terveydenhuollosta esimerkiksi lapsuuden kokemustensa käsittelyyn

Tavoitteiksi päätettiin: 80 % kohderyhmästä on toisen asteen tutkinto 25 -vuotiaana ja 80 % opiskelee tai on ansiotyössä 25-vuotiaana

HANKKEEN TULOSPALKKIOKOMPONENTIT

Tulospalkkiokomponenttien tavoitteena vaikuttaa asioihin, joilla yhteys työelämään pääsyyn

1. Toisen asteen koulutus: selvä vaikutus työllisyysasteeseen
2. Kolmannen asteen koulutus: selvä vaikutus työllisyysasteeseen ja palkkatasoon
3. Työllistyminen ja palkka: varmistetaan, että kaikki pääsevät työmarkkinoille

Nuoret SIB Tampere 2020-2030

Hankkeen eteneminen &
tilanne lokakuu 2023

Nuoret SIB -hankkeen perustiedot

Hankkeen tavoitteena on, että sijaishuollon nuorista:

- ◇ 80 % saa vähintään toisen asteen tutkinnon
- ◇ 80 % on 25-vuotiaana ansiotyössä tai opiskelee

Interventiokokonaisuuden
koordinoinnista vastaa
Lastensuojelun Keskusliitto

10/2023 nuoria hankkeessa mukana 77/247

Hankkeessa tuetaan 15-17-vuotiaita huostaanotettuja nuoria, jotka ovat syntyneet vuosina 2003-2005 (ko. ikäiset vuonna 2020). Laajeni koskemaan myös 2006 syntyneitä nuoria (1.8.2023, huostaanotettuina 2022)

Hanke käynnistyi 2021 alussa ja päättyy 2030 lopussa.

Hankkeeseen mukaan lähtenyt nuori on oikeutettu palveluihin 24-25 vuotiaaksi asti.

Tarkastelua segmenteittäin

- ◆ Odotettujen tulosten toteutumista seurataan segmenteittäin. Segmenttijako on keskeinen elementti tulospalkkiomallissa. Tulospalkkio määräytyy segmentin mukaan.
- ◆ Muuttujia on kolme:
 - ◆ Mielenterveys- tai päihdehuoli (kyllä/ei)
 - ◆ Keskiarvo (yli/alle 7,0)
 - ◆ Rikollinen toiminta (kyllä/ei)

Ryhmä 1	Ryhmä 2	Ryhmä 3	Ryhmä 4
3/3 muuttujaa voimassa	2/3 muuttujaa voimassa	1/3 muuttujaa voimassa tai ei yhtään muuttujaa, mutta laitossijoitus	ei yhtään muuttujaa voimassa, sijoitus perheessä

SIB Lisäpalvelut

Hankkeessa tuotettavat palvelut eivät korvaa mitään nuorelle muutoin tarjottavaa, lakisääteistä palvelua.

Lisäpalvelujen hankinnassa keskeistä on oikea-aikaisuus ja yhteinen näkemys siitä, että palvelusta on hyötyä nuorelle.

Palvelu voi olla esim. lyhytterapia, neuropsykologinen tutkimus tai pääsykoevalmennus

Ensimmäisiä tulospalkkioita on maksettu vuodelta 2022

Hankkeen vaikuttavuuden arviointia

- ◆ Hyvinvointivaikutuksia ja toiminnan kustannusvaikuttavuutta arvioidaan THL:n--pitkittäistutkimuksessa
- ◆ Taloudellisen hyödyn lisäksi hankkeen kohderyhmän nuorten palvelujen käyttöä seurataan ja arvioidaan palvelukäytön kustannusten muutosta seuraavista:
 - ◆ Tuettu asuminen (saanut tukea/ei saanut)
 - ◆ Terveyspalvelujen käyttö (nuorisopsykiatrian, vastaanottotoiminta, nuorisoneuvola ja päivystyskäynnit)
 - ◆ Työllisyyspalvelujen käyttö (onko nuori käyttänyt työllisyyspalveluja, mitä palveluja on käyttänyt)
 - ◆ Jälkihuollon tukipalvelut (onko nuori käyttänyt jälkihuollon palveluja, mitä palveluja on käyttänyt)

Palvelujen käyttöä verrataan perusuraan, eli tilanteeseen, jossa ei olisi hanketta, ja sen interventioita.

Hanke on herättänyt kansainvälistä kiinnostusta. Tampereen SIB -projektia on esitelty mm. Oxfordin yliopiston Social Outcomes -konferenssissa ja Kööpenhaminan Nordic Summit for Civil Society -huippukokouksen paneelikeskustelussa.

Ihmislähtöisyys ja ilmiölähtöisyys

Sijaishuoltoonnuori vai nuori, joka on saanut lastensuojelun sijaishuollon palveluja? Näkökulma ratkaisee.

Miten tarkastelemme yksilöä, palvelujärjestelmää ja palvelujärjestelmän kyvykkyyttä. Valinnat vaikutukset valmistelun toteutukseen sekä lopputulokseen.

Miten varmistetaan lainsäädännön tuomat muutokset toiminnan tasolla? Hyvinvointialuemuutoksen huomioiminen ja nuorten elämää koskevat lakimuutokset.

Nuoret SIB

Tampere

Mitä hyvää SIB on tuonut elämääsi?

"Luotettavan aikuisen"

"Apua asioiden hoitamisessa"

"Kivaa seuraa"

"Iloa ja tekemistä päiviin"

Sibin tarkoitus?

Auttaa sua saavuttamaan haluamasi tutkinnon sekä työllistymään!

@nuoretsibtampere

Pirkanmaan
hyvinvointialue

TAMPERE
TAMPERE JUNIOR

A white diamond-shaped logo with a teal border, containing the text 'TAMPERE. FINLAND'.

TAMPERE.
FINLAND

Kiitos!

**Tampereen hankevastaava
Esko-Pekka Järvinen,
erikoissuunnittelija**
Esko-pekka.jarvinen@tampere.fi

Antti Kääriälän väitöskirja:
Always a Step Behind?
Educational and
employment transitions
among children in out-of-
home care.

www.tampere.fi/tamperejunior

TAMPERE
TAMPERE JUNIOR